

tota scriptorum cohors, Sublicium, & Aemilium nominat. Colles septem, citra Tyberim Romæ ab auctoribus describuntur, quorum nomina hæc sunt, Capitolium, Palatinus, Aventinus, Cælius, Exquilinus, Viminalis, & Quirinalis. Trans Tyberim alij duo sunt, Ianiculum, & Vaticanus. Capitolium, ab initio, Saturnij nomen habuit, postea Tarpeium, denique Capitolium vocari, coepit, humano capite, in Iouis templi fundamētis, reperto. Diuidebatur in partes duas, Arcem, & Capitolium. Arcis ornamenta cunctis Aegyptiorum miraculis, erant anteposenda. Circa Capitolium turres erant, delubra, similiaq; loca, numinibus cōsecrata, plus LX. Mons, nostra ætate, propemodum vacuus, & inanis, vix enim nunc ibi Senatoris, & conseruatorum prætorij, nullius ferè momenti, cum Aræ coeli, familiæ Minorum, monasterio cernuntur. Palatinus mons sequitur, in quo, vt Cornelius Tacitus perhibet, primum, vrbs Roma, ædificata est. Et in eo Reges, deinde Consules, postea Imperatores, maiori ex parte sedem habuerunt, qui plurima atque magnifica in eo extruxere ædificia, quæ etsi iniuria tēporum penitus sunt collapsa, eorum tamen ruinæ tot tantæque sunt, vt passim ab omnibus, summa cum admiratione, conspiciantur. Habuit is mons Grægoctasin, locum, vbi nationum, maximè Græcorum subsisteret legati, qui ad Senatum missi essent: Concordiæ ædem, Senaculum, & ædes Victoriæ, Iunonis hospitæ, Penacium Orci, Fidei, Apollinis, & plurima alia ædificia, quæ Marcianus in topographia vrbs Romæ, & Leander de eiusdem vrbs antiquitatibus studiosè describunt. Liuius quoque inquit, Matrem Magnam Deum, ex Græcia aduectam, in ædem Victoriæ, quæ est in Palatio pertulere. Fuit & in Palatio, teste Plinio, Phanum, Febri dicatum, & templum D. Augusti, deinde incendio cōsumptum, C. Calicula, super templum hoc, ponte transmissio, palatium, Capitoliumque coniunxit, cuius & reliquias, adhuc conspiciere licet. Idem Cæsar Augustus, templum Apollinis, in ea parte excitauit. Addidit porticus, cum bibliotheca Latina & Græca, quo in loco, iam Senior, sæpe Senatum habuit. Nunc præter S. Nicolai Ecclesiam à Calixto Pontifice ædificatā, nullum, is celeberrimus mons, ædificium habet. Qualis autem & quantus olim fuerit, peringentes ædificiorū ruinæ indicant. Nunc ad Cælium montem veniamus, in quo Vespasianus templum D. Claudij ædificauit. Fuit & in eo phanū Veneris, & Cupidinis, item Paris, aliorumque deorum ædes, aræ, & templa, quorum omnium ruinæ ita confusæ sunt, vt paucis certum locum assignare liceat. Macellum magnum, Antij Ciclopis, Lupanaria, cohortes quinque vigilum, Castra peregrina, & Armamentarium. Medio in eius dorso, binæ Aquæductus superbissimi operis conspiciuntur. Nunc, Ecclesijs Christianis, mons totus perornatus, conspicitur. Qua ad Palatinū vergit, Monasterium D. Gregorij, sustinet, ex ædibus paternis, ab eo constructum. Inde Sanctorum, Ioannis & Pauli, ecclesia visitur, vbi quondam Curia Hostilia extitit, in qua Tullius Rex Regiam sedem, Liuius asserente, constituit. Sequitur hospitale Saluatoris: & Ecclesia B. Mariæ in Dominica, alteraque S. Stephani Ecclesia circulari forma, multis per ambitum columnis, adornata, olim Fauno sacrata, vt ex titulo quodam, ibi reperto, omnes consentiunt. Cernitur ad huius montis sinistram, S. Quatuor coronatorū Ecclesia, & S. Erasmi monasteriū. Proximum noui operis, in monte Cælio, est Xenodochium Lateranense, & in eiusdem montis extremo Basilica Lateranensis, sic cognominata, quod in Lateranorum nobilissimæ gentis ædibus, ædificata fuerit. Ea, sanctissimis Apostolorum capitibus, venerabilis, & nobilissima structura, toto orbe celeberrima, à Constantino data B. Syluestro, Cōstantiniana Basilica, appellatur, Pontificum Romanorum primaria sedes. Visitur quoque in monte Cælio, porta maior, Neui dicta. Et Amphitheatrum à Statilio Tauro Augusto positum, semidirutum. Et alia S. Crucis Basilica, ab Helena Constantini matre, constructa, eo loco, vbi templa erant Veneris & Cupidinis, coniunctumq; est monasterium, quod à Carthusiēsis nunc incolitur. In Aventino monte, locisq; circumiectis, multa cum templa celebria, tum alia summi splendoris ædificia, fuerunt, videlicet, Ara Herculi, ab Euandro posita, phanum Iunonis, Dianæ, Mineræ, & Lucinæ. Et in vertice, Lauretum, Ioui sacratū, & Libertatis ædes. Nunc B. Sabina, Bonifacij & Alexij Monasterium habet, alioquin, totus vinetis cōtectus. Exquilinus mons sequitur, Quem Varro duas in partes diuidit, nobiliorem esse scribens eam, quæ à foro, postea Traiani vocato, nunc à turre Comitum, ac Militarium incipit, & per montem Caballinum, perque Thermas Diocleriani, ad D. Laurentij portam vsque protenditur. Altera pars, ea loca continet, quæ inter Diocletiani Thermas, & Martij Trophæos inter sunt. Et ea celeberrimam Ecclesiam, S. Mariæ Maioris, sustinet. Habuit Exquilinus olim ædes, cum Deorum, tum hominum amplissimas & magnificentissimas. At turri Militarium ascendendo, ruinæ Thermarum Constantini cernuntur, & ingentes seminudorum marmorearū statuarū. Inde loco penè contiguo, Caballi marmorei, quibus viri seminudi, lora tenentes, insident, magno artificio facti, quorum alter, Praxitelectiani, & aliorum clarissimorum virorum Thermæ. Fuit in eodem colle Macellum, vbi nunc Ecclesia S. Viti conspicitur, cui vicinus est Arcus triumphalis Galieni. Plurimæ sunt in hoc monte Ecclesiæ, veterum ædificiorum ruinæ, quæ omnia absq; ædiōsa verbotitate, referre minimè possemus. Collis Viminalis, Aram Iouis Vi-

minei, quondam habuit templum Syluani, Lauacrum Agrippinæ matris Neronis, Thermas Olympiadis & Nouati, in eo loco, vbi nunc D. Pudentianæ est templum. Et Bibliothecam Vlpiani, in qua libri hntei, atq; elephantini, Principum gesta, & S. C. continentes, seruabantur. Alijs insuper ædificijs, hunc montem exornatū quondam fuisse, ingentes ruinæ testantur. Mons Quirinalis, longitudine, Viminali est similis, at amplius in latum patet, sunt enim, qui collem illi alium, inter portam Collinam, & Collatinam, adiungant, vbi characteribus Aegyptijs inscriptus, Lunæq; quondam, vt nonnulli prodiderunt, dedicatus, iacet obeliscus. In valle Quirinali fuit fortunæ publicæ ædes. Paulò altius, Turris Militarium, in qua Traiani milites olim stationem habuere. Thermæ Constantini, Domus Corneliorū, Domus Pomponij Attici, fuit in ea Quirinalis parte, quæ ædi nunc D. Vitalis incumbit. Templum Quirini: Horti Salustiani. Cæpus sceleratus, in quo Vestales, incesti reæ, viuæ defodiebatur. Habuit & plurimas alias ædes sacras hic mons, sed quo in loco fuerint, non ita exploratum habetur. Postulare nunc ordo, vt vrbs quoq; planæ ædificia & celebriora loca diligenti perscrutemur, ceterū cum ob incredibilem, tam publicarum, quàm priuatarum ædium frequentiam, commodè id fieri nequeat, quin in immensum, lectorum etiam tædio, excreset oratio. Itaq; Pub. Victorem sequuti, Laconica breuitate, quæ ab alijs, integris etiam libris, pro rei magnificentia descripta sunt, recensēbimus. Aquæ, & Aquæductus per varias vrbs regiones XIX. inueniuntur, Tabernæ XI. Amphitheatra & Theat. III. Curie XXXV. vt D. Aug. in Psal. 121. Circi III. Obelisci VII. Arcus marmorei xxxvj. Campi viij. Fora XI. Bibliothecæ XXIX. Obelisc. V. Viæ XXIX. Capitolia II. Colosci duo, Columnæ cochlides duæ. Macella II. Ludii IIII. Naumachia V. Nympha XVI. qui magni XXIII. Deaurati LXXX. Eburnei LXXXIIII. Aedes CCC. XXIII. vico magistrū DC LXXII. Vici CCCCXXIII. Curatores XXIII. Insulæ per totā vrbe numero quadraginta sex millia sexcentæ duæ. Domus M. DCC. LXXX. Balnea DCCC. LVI. Lacus M. CCC. LIII. Pistrina CC. LIII. Lupanaria XLV. Latrina publica XLIII. Cohortes prætoriarū X. Vrbana IIII. Vigilum VII. quarum excubitoria XIII. Vexilla cōmunia II. Castra equitum, Salgamariorum, peregrinorum. Quam multis autem, magnificis, ac penè immortalibus ædificijs, multo labore, summa arte, & infinitis sumptibus, vrbs Romana exornata fuerit, explicari vix poterat. Quæ, etsi maiore ex parte, iniuria temporum (vt in hominum vita nihil est perpetuum) interierit, reliquæ tamen, & ruinæ illorum, quæ hodie extant, adeo sunt immensæ, & mirandum in modum se extollunt, vt ab extremis orbis partibus plurimos ad se visenda iugiter, & alliciant, & attrahant. Qui eas contemplantes, rerum magnitudine, ita obstupefcunt, vt ab illorū contemplatione, vel inuiti abscedant, contendantque, fieri non posse, vt, aut cinium Romanorum opera, aut Regum potentia, aut vllis principum diuitijs, sed vel gigantum manu, vel diuina potius virtute, ædificia illa fuerint excitata. Quæ cum Georgius Cassander, anno salutis M. D. XLIII. cum stupore videret, hoc ex tempore carmen lufit.

Qui miseranda videt, veteris vestigia Romæ,

Ille potest meruè dicere, Roma fuit,

At, qui celsa noua spectat Palatia Romæ,

Hic poterit meruè dicere, Roma viget.

Præterea alia plurima, religiosorum hominum, amplissima cœnobia, iam hoc tempore habet in vrbe Romana veneranda, nominis Iesu Societas, domum Professorum, ipsius societatis quasi parentem, ex qua velut ex matrice quadam ciuitate, P. Ignatij, primi societatis institutoris opera, & consilio, Colonæ sunt, in diuersas mundi nationes deductæ, & propagatæ. Tum etiam, eiusdē societatis collegium, est Romæ, Francisci Borgiæ, Ducis Gandiæ impensis, primò Anno Domini M. D. L. institutum. Deinde Pij IIII. Pontificis auctoritate & hortatu, à nobilissima D. Victoria Tolosa, Pauli IIII. ex sorore nepte Anno salutis M. D. LX. magnificis est amplificatum ædibus. Quinetiam eiusdem societatis alumni, Germanico in vrbe Collegio Anno Christi, M. D. LII. præficiuntur, à Iulio III. Pont. instituto, & postremò à Gregorio XIII. Pontif. Max. Anno ab orbe redempto, M. D. LXXIII. fundatione C. adolescentum studiorum, Germanicæ nationis, adaucto, Domum insuper nouiorū S. Andreæ, in vrbe, eadem Iesu Societas habet, sub Pio IIII. liberalitate Illustrissimæ Ducissæ Columnensis dotatam. Et poenitentiariorum domus, S. Petri Romæ à Pio V. Societati est attributa. Seminario deniq; Romano, ex instituto Concilij Tridentini, à Pio IIII. magnificè dotato, Domini de Societate Iesu præficiuntur.

27. ROSTOCHIVM, Ducatus Megapolensis, Saxonie finitimum, celebrequ; oppidum, optimarum artium Gymnasio, quondā florentissimum.

36. ROTENBURGV M: Franconie oppidum, ad Tubarum amnem situm.

9. ROTOMAGVS, Normandiæ Metropolis.

S.

56. SALLA, Mauritanie oppidū, Regum Fessæ sepultura illustre.

31. SALTZBURGV M, vetustissimum Norici oppidum, nunc cultissimæ Bauariæ Metropolis, Iuuauia dicta, à iuuando, eò quod